

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΜΟΡΙΑ

Το μόριο **αν** δηλώνει:

- α) μια υπόθεση, η οποία αναφέρεται σαφώς ή λανθάνει ή υπονοείται.
- β) κάτι που εξαρτάται από περιστάσεις ή προϋποθέσεις ή όρους,
- γ) το αμφίβολο και ακοθόριστο νόημα μιας πράξης ή μιας ενέργειας.

Έτσι το μόριο **αν** διακρίνεται σε:

- A) υποθετικό,
- B) δυνητικό,
- Γ) αοριστολογικό,
- Δ) ερωτηματικό (σπάνια).

A. Το υποθετικό αν

Το μόριο **αν** μπορεί να συνδυαστεί και με τον υποθετικό σύνδεσμο **εί** και να σχηματιστεί το **εάν** και με συναίρεση οι τύποι **αν** και **ήν**, που λειτουργούν επίσης ως υποθετικοί σύνδεσμοι.

Συντάσσεται πάντα με υποτακτική.

Εισάγει:

- α) δευτερεύουσες επιρρηματικές υποθετικές προτάσεις,
- β) δευτερεύουσες επιρρηματικές εναντιωματικές προτάσεις με το **καί**, οι οποίες μαζί με την απόδοση σχηματίζουν υποθετικό λόγο. (βλέπε στην αντίστοιχη ενότητα).

B. Το δυνητικό αν

Το δυνητικό **αν** συντάσσεται με: οριστική , ευκτική , απαρέμφατο και μετοχή.

α. δυνητική οριστική: αν + οριστική παρελθοντικού χρόνου

Μεταφράζεται: θα + παρατατικός ή υπερσυντέλικος, θα μπορούσα να...

Δηλώνει το **δυνατό στο παρελθόν** ή το **αντίθετο του πραγματικού**.

β. δυνητική ευκτική: αν + ευκτική οποιουδήποτε χρόνου εκτός του μέλλοντα

Μεταφράζεται: θα + παρατατικός, θα ήταν δυνατόν να..., μπορεί να...

Δηλώνει το **δυνατό να πραγματοποιηθεί στο παρόν και στο μέλλον**.

γ. δυνητικό απαρέμφατο: αν + απαρέμφατο οποιουδήποτε χρόνου (εκτός μέλλοντα)

Μεταφράζεται: θα + παρατατικός.

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΜΟΡΙΑ

δ. δυνητική μετοχή: ἄν + μετοχή (εκτός τελικής και υποθετικής)

Μεταφράζεται: θα + παρατατικός.

Παρατηρήσεις :

1. Το δυνητικό ἄν κανονικά ακολουθεί το ρήμα στο οποίο ανήκει. Σπανιότερα, προηγείται όταν: υπάρχει άλλη λέξη ερωτηματική ή αρνητική, ισχυρό επίθετο ή επίρρημα, το γάρ στην οποία δίνεται έμφαση προηγείται κλπ
π.χ. "Ὅ,τι ἄν τις **χρήσαιο** αὐτοῖς.
(= **Σε τι θα μπορούσε** κανείς να τους **χρησιμοποιήσει**.)
2. Η οριστική παρατατικού ή αορίστου με το δυνητικό ἄν, στις αποδόσεις των υποθετικών λόγων χρησιμοποιείται για να δηλωθεί το επαναλαμβανόμενο στο παρελθόν.
3. Με δυνητική ευκτική επίσης εκφράζεται:
(α) κάτι το πιθανό (ισοδυναμεί με μέλλοντα)
(β) γνώμη διατυπωμένη με μετριοπάθεια
(γ) ευγενική προσταγή.

Γ. Το αοριστολογικό ἄν

Συντάσσεται με υποτακτική και σπανιότατα με ευκτική.

Το συναντάμε σε δευτερεύουσες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, αναφορικές παραβολικές, επιρρηματικές αναφορικές υποθετικές, επιρρηματικές χρονικές υποθετικές και σπανίως σε επιρρηματικές τελικές με τους συνδέσμους ὅπως ὥς.

Μεταφράζεται "τυχόν", "ίσως" ή μένει αμετάφραστο.

Δηλώνει την αοριστία ως προς το πρόσωπο ή το πράγμα που ενεργεί (υποκείμενο: ὅποιος κι αν, οτιδήποτε κι αν), την ενέργεια (το ρήμα), τον χρόνο (επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου: οπουδήποτε κι αν, όταν, όποτε κι αν) ή την ποιότητα (επιρρηματικοί προσδιορισμοί του τρόπου ή του ποσού: ὅπως κι αν, ὅσο κι αν).

Παρατηρήσεις :

1. Τίθεται μετά από χρονικούς συνδέσμους και αναφορικές αντωνυμίες και επιρρήματα και σχηματίζει δευτερεύουσες επιρρηματικές χρονικοὑποθετικές και αναφορικοὑποθετικές προτάσεις αντιστοίχως.
2. Με τους χρονικούς συνδέσμους: ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ συγχωνεύεται και σχηματίζει τους χρονικοὑποθετικούς συνδέσμους: ὅταν, ὁπότεν, ἐπὴν ή ἐπὴν, ἐπειδάν.

Δ. Το ερωτηματικό ἄν

Συντάσσεται με υποτακτική.

Εισάγει δευτερεύουσες ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις ολικής άγνοιας.

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΜΟΡΙΑ

π.χ. Σκέψασθαι ἂν ἀρέσκη τὸ λεχθέν.

(= Αναρωτηθείτε αν είναι αρεστό αυτό που ειπώθηκε.)

ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Κάποιες φορές παρατηρείται παράλειψη του μορίου ἂν, όταν υπάρχει σε προηγούμενη πρόταση.
2. Κάποιες φορές παρατηρείται επανάληψη του μορίου ἂν, όταν ανάμεσα σ' αυτό και το ρήμα παρεμβάλλεται άλλη φράση.

Το μόριο ὥς

μπορεί να λειτουργήσει ως σύνδεσμος, επιφώνημα, καταχρηστική πρόθεση, επιτακτικό μόριο, επίρρημα ενώ πολύ συχνά συνοδεύει μετοχή, απαρέμφατο ή ουσιαστικό.

α) ο υποτακτικός σύνδεσμος ὥς

Εισάγει δευτερεύουσες προτάσεις:

- **ονοματικές ειδικές** και εκφράζει υποκειμενική άποψη, μετά από ρήματα γνωστικά,

λεκτικά, κ.τ.λ. μεταφράζεται: "πως, κατά τη γνώμη..." (ὥς ἄρα = ότι τάχα)

π.χ. Λέγει γὰρ ὥς οὐδὲν ἔστιν ἀδικώτερον φήμης.

(= Λέει πως τίποτε δεν είναι πιο άδικο από τη φημολογία.)

- **επιρρηματικές αιτιολογικές** υποκειμενικής αιτιολογίας, μετά από ρήματα ψυχικού πάθους, μεταφράζεται "γιατί" (τάχα)
- **ονοματικές πλάγιες ερωτηματικές**
- **επιρρηματικές χρονικές**
- **επιρρηματικές τελικές**
- **επιρρηματικές συμπερασματικές** (= ὥστε να).

Σημείωση: ὥς + απαρέμφατο μετά από τα συγκριτικά, λειτουργεί ως β'όρος σύγκρισης

(ασύμμετρη σύγκριση).

π.χ. Ἔχουσιν τὰς ἀσπίδας μείζονας ἢ ὥς οὐραν.

(= Ἔχουν τις ασπίδες μεγαλύτερες απ'όσο πρέπει ώστε να βλέπουν.)

β) ο αιτιολογικός παρατακτικός σύνδεσμος ὥς

Μπαίνει στην αρχή κύριων προτάσεων κρίσης:

π.χ. Ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδίου ἀκούσαιμι ἢ σοῦ τε καὶ Πρωταγόρου διαλεγομένων.

(= Διότι ἐγώ...)

γ) εμφαντικό επιφώνημα

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΜΟΡΙΑ

Μπαίνει στην αρχή επιφωνηματικών προτάσεων: π.χ. Ὡς υπερδέδοικά σου.
(= Πόσο πολύ φοβάμαι για σένα.)

δ) Συνοδεύει:

- **αιτιολογική μετοχή:**

π.χ. Καὶ ὥς προθυμοτάτοις οὖσιν μὴ χάριν εἴσεται Κύρος.
(= Ο Κύρος θα σας χρωστά ευγνωμοσύνη **γιατί έχει τη γνώμη ότι είστε** προθυμότατοι.)

- **τελική μετοχή**, σε μέλλοντα μετά από ρήματα κίνησης:

π.χ. Ὁ δὲ συλλαμβάνει Κύρον ὥς ἀποκτενῶν.
(= Αυτός συλλαμβάνει τον Κύρον **για να τον σκοτώσει**.)

- **απόλυτο απαρέμφατο:**

π.χ. Ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὥς εἰπεῖν, ὥς συνελόντι εἰπεῖν.
(= Για να το πω **έτσι**.)

- **κατηγορούμενο του αντικειμένου:**

π.χ. Ἐμὲ δ' οὐχ ὥς πρεσβευτὴν κρίνουσιν, ἀλλ' ὥς ἐγγυητὴν Φιλίππου καὶ τῆς εἰρήνης.
(= Εμένα λοιπόν όχι ως πρέσβη κρίνουν, αλλά **ως εγγυητή** του Φιλίππου και της ειρήνης.)

ε) καταχρηστική πρόθεση:

- **με αριθμητικό**, σχηματίζοντας επιρρηματικό εμπρόθετο προσδιορισμό που δηλώνει ποσό κατά προσέγγιση:

π.χ. Ἀσπίδας ἔλαβον ὥς διακοσίας.
(= Ἐλαβαν ασπίδες **περίπου διακόσιες**.)

- **με αιτιατική προσώπου** σχηματίζοντας επιρρηματικό εμπρόθετο προσδιορισμό που δηλώνει κατεύθυνση σε πρόσωπο:

π.χ. Γράμματα ἔπεμψε ὥς Ἀλέξανδρον.
(= Γράμματα ἔστειλε **προς τον Αλέξανδρο**.)

στ) επιτατικό μόριο

με επίθετο ή επίρρημα θετικού ή υπερθετικού βαθμού με τη σημασία του "όσο γίνεται", "όσο το δυνατόν":

π.χ. Σκέψασθε δὴ ὥς καλῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
(= Σκεφτείτε **όσο το δυνατό καλύτερα**, ἄνδρες Αθηναῖοι.)

ζ) δεικτικό επίρρημα τονισμένο

ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΜΟΡΙΑ

και μεταφράζεται «έτσι»: π.χ. Καὶ ὥς, Οὐδ' ὥς.

η) ὥς + εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού , μετά από ρήματα κίνησης:

π.χ. Ἐπὶ τῷ λιμένι παρετάξαντο ὥς εἰς ναυμαχίαν.
(= Στο λιμάνι παρατάσσονταν σαν για ναυμαχία.)

θ) σε εκφράσεις ή προτάσεις:

Ὡς ἐμοί, Ὡς ἔοικε = "όπως μου φαίνεται", κ.τ.λ.